

s transkripciou, edíciou a zároveň s informáciami o predvážaní skúmanej hudby. Tento komplexný prístup k problematike poukazuje na bohaté skúsenosti jej autora; **Grzegorz Joachimiak** (PhD, Assistant Professor) je primárne historickým muzikológom, ale zároveň i aktívnym hudobníkom, klasickým gitaristom s rozšíreným vzdelaním hry na historických lutnových hudobných nástrojoch. V roku 2013 sa podieľal – transkripciou hudby, produkčne aj interpretačne ako lutnista – na nahrávke *Saint Amour – Muzyka z rękopisów tabulatur lutniowych cystersów krzeszowskich* (CD Album, Poland, 2013, 69 min.), ktorá sa realizovala priamo v priestoroch kláštornej knižnice bývalých krzeszowských cisterciánov v spolupráci s vynikajúcimi umelcami – Jan Čižmář (jedenášť- a trinásťzborová lutna, baroková gitara), Julia Karpeta (viola da gamba), Marta Kratochvílová (baroková priečna flauta) a Martyna Pastuszka (barokové husle). Grzegorz Joachimiak sa od roku 2008 venuje dejinám hudobnej kultúry strednej Európy, histo-

rického i súčasného Poľska a regiónu Sliezska so zameraním na teóriu hudby, hudobné mecenášstvo a historicky poučenú interpretáciu lutnovej hudby. V súčasnosti pracuje na Katedre muzikológie Vroclavskej univerzity a zároveň prednáša v Oddelení starej hudby na Hudobnej akadémii Karola Lipiňského vo Vroclave (Organ, Harpsichord and Early Music Department, Karol Lipiński Academy of Music in Wrocław). Kniha je rozšírenou a do detailov prepracovanou verziou jeho dizertačnej práce *Rękopisienne tabulatury lutniowe z I połowy XVIII wieku ze zbiorów cystersów z Krzeszowa. Repertuar – praktyka wykonawcza – mecenat artystyczny*, za ktorú dostal v roku 2017 celoštátne ocenenie, prvé miesto v súťaži muzikologických dizertačných prác „*Professor Hieronim Feicht' National Competition for The Best Doctoral Dissertation*”.

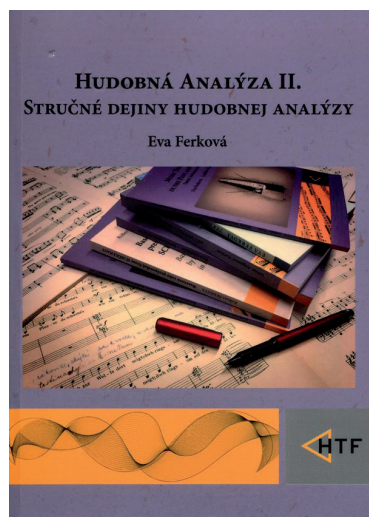
<https://doi.org/10.31577/musicoslov.2022.1.8>

Janka Petöczová

Ústav hudobnej vedy SAV, v. v. i.

Eva Ferková: Hudobná analýza II. Stručné dejiny hudobnej analýzy

Bratislava : Vysoká škola múzických umení, Hudobná a tanečná fakulta, 2021, 180 s. ISBN 978-80-8195-077-3

Analytická reflexia (komponovanej) hudby predstavuje širokú paletu prístupov, v ktorých možno sledovať jednak historický vývoj, ako aj výsostne nelineárne rozvetkovanie najmä v dvadsiatom storočí a súčasnosti. Najnovšia monografia Evy Ferkovej je druhým dielom trojväzkového diela *Hudobná analýza* a zaoberá sa, ako napovedá podnázov, vývojom analytických prístupov. Autorka v mnohom rozširuje poznatky a nadväzuje na systematicku hudobnej teórie z prvého dielu „trilógie“. Prezentovaná publikácia sa však zameriava na systematické mapovanie evolúcie teoreticko-analytického myslenia od staroveku až po súčasnosť. Čím bližšie sa dostávame k súčasnosti, tým viac sa v jednotlivých kapitolách prejavuje tendencia prehľbovať a obohacovať

výklad. Prvé kapitoly sú teda pomerne stručné, zatiaľ čo posledná kapitola (o hudobnej analýze po 2. svetovej vojne) predstavuje obsahom i rozsahom ťažisko práce. Tento trend naprieč monografiou je pochopiteľný a úplne akceptovateľný, keďže ambíciou práce je podnietiť k „novým úvahám o podstate a významu hudobnej analýzy, o jej minulom a možno budúcom vývoji...“ (s. 7) a zdá sa, že tiež zachytiť a predstaviť aktuálne trendy v odbore.

Monografia je zložená zo siedmich kapitol, rozdeľujúcich históriu európskej hudobnej teórie na logické celky. Nenápadnou, ale z nášho pohľadu prínosnou devízou výkladu sú stručné charakteristiky jednotlivých období z hľadiska teórie hudby na začiatku každej kapitoly, ktoré čitateľovi jasne a okamžite priblížia základné znaky obdobia. Napríklad autorka charakterizuje druhú polovicu 19. storočia ako: „začiatky tvarovej analýzy a uznanie psychologického pôsobenia hudby, analýza ako historiografická metóda.“ (s. 41)

Zatiaľ čo samotné kapitoly týkajúce sa staroveku, stredoveku, 17. a 18. storočia sú pomerne stručné, v ďalšom výklade sú podrobnejšie predstavené teoretické koncepcie napríklad Johanna Matthesona, Heinricha Christopha Kocha, Carla Czerneho, Antonína Rejchu. Ďalej je priestor venovaný tvarovej analýze Adolfa Bernharda Marxa a autorka vysvetľuje tiež vzťah analýzy a hudobnej historiografie.

Autorka sa jednotlivým analytickým teóriám venuje skôr z historického a, možno povedať, estetického pohľadu, čo vyplýva z cieľa a predmetu publikácie. Podobne je skúmaný aj prístup Huga Riemanna, čo je napokon pochopiteľné, keďže podrobnejšie rozoberanie tohto prístupu by bolo pomerne redundantné, zvlášť pri zväžení jeho širokého uplatnenia ako základnej analytickej metódy v našom regióne.

Ďalej predstavuje prínosy hudobných teoretikov a skladateľov Eduarda Hanslicka, Guida Adlera, Hansa Mersmanna, Paula Hindemitha a ďalších. Významné je najmä priblíženie schenkerovskej analýzy, postupu hlboko zakoreneného a široko uplatňovaného v medzinárodnom hudobnoteoretickom výskume.

Tendencia prehlbovania a rozširovania vykladaných poznatkov je zrejmä už zo sku-

točnosti, že posledná kapitola predstavuje polovicu textu publikácie. Obsahom kapitoly je výklad hudobnej analýzy od konca 2. svetovej vojny po súčasnosť a sú v nej prezentované najaktuálnejšie metodológie hudobnoteoretickej reflexie západnej komponovanej hudby, v slovenskej muzikológii zväčša opomínané. Najmä v tejto kapitole sa prejavuje autorkin široký záber v oblasti hudobnej analýzy, ktorej rôzne štýly sa v súčasnosti nelineárne vyvíjajú. Táto kapitola už nie je koncipovaná chronologicky, pretože hovorí o „paralelnej diverzifikácii a rozmanitosti nazerania na význam a (očakávané) výsledky analytických aktivít.“ (s. 9)

V tejto kapitole sú analytické prístupy priblížené oveľa podrobnejšie než v prvej polovici knihy, čo sa odráža tiež na zvýšenom počte notových a grafických príkladov. Autorka sa venuje teóriám, ktoré sú pomerne pevne etablované v medzinárodnej muzikológii (Richard Réti, Hans Heinrich Eggebrecht). Z tohto pohľadu je azda najprínosnejšie predstavenie a opísanie teórie tónových množín (Allen Forte) – základného nástroja analýzy atónalnej hudby. Do kontextu svetových analytických prístupov monografia stavia aj práce česko-slovenského muzikologického prostredia (Miroslav Filip, Eva Ferková, Peter Faltin a i.).

Zároveň publikácia prezentuje najnovšie, stále sa rozvíjajúce vedecké metódy skúmania hudby. Sú nimi napríklad memetika, teória pravdepodobnosti či kybernetika a teória informácie. Pomerne veľký priestor ponúka počítačovej analýze, v čom sa odráža autorkino dlhodobé profesijné zameranie na túto oblasť. Treba však podotknúť, že pod touto rozsiahlou témou sa skrýva aj zaujímavá a pre „každodennú“ analytickú prax hodnotná podkapitola o grafickej vizualizácii výsledkov nielen počítačovej analýzy.

Autorka sa vo všeobecnosti zdržiava hodnotenia jednotlivých metód, i keď jej vlastné komentujúce úvahy sú zakomponované v texte o súčasných metódach. Chápeme to ako usmerňujúcu reakciu na neustále sa vyvíjajúce analytické štýly a ako praktickú pomôcku, teda jeden z prejavov formálnej stránky publikácie, ktorá je v mnohom prezentovaná nielen ako vedecká štúdia, ale aj ako didaktický text. Koncepcia monografie podnecuje tiež

ku komparácii jednotlivých analytických prístupov, najmä pokiaľ ide o prístupy vzniknuté v jednom období.

Na záver treba podotknúť, že rozsah publikácie neumožňuje dopodrobna vysvetliť všetky predmetné témy, čo ani nie je jej cieľom – podnázov priznáva, že ide o *stručný* prehľad jednotlivých prístupov. Preto by čitateľ nemal očakávať, že po prečítaní bude schopný uplatniť vybrané prístupy v analytickej praxi. Na druhej strane, čitateľ má možnosť stručne sa oboznámiť s rôznymi koncepciami a vybrať si tú, ktorej aplikácia bude najefektívnejšia pre potreby jeho analýzy. Autorka tiež ponúka širokú bibliografiu pre hlbšie štúdium jednotlivých metód.

Je zrejmé, že v našom regióne je stále zažívaný pomerne jednostranný spôsob hudobnoteoretickej analýzy, ktorý, aj keď často postačujúci, je v mnohom obmedzený – najmä pokiaľ ide o hudbu dvadsiateho storočia a hudbu novú (máme na mysli riemannovskú, resp. neoriemannovskú analýzu). Aj z tohto pohľadu je monografia Evy Ferkovej prínosom. Do povedomia vnáša nové prístupy, rozširuje horizonty a jednoznačne obohacuje slovenskú muzikológiu.

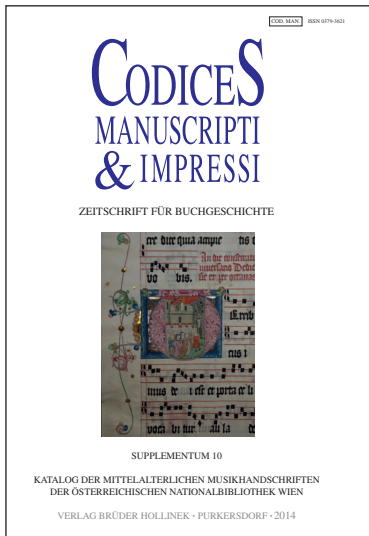
<https://doi.org/10.31577/musicoslov.2022.1.9>

Marián Štúň

Ústav hudobnej vedy SAV, v. v. i.

Robert Klugseder: *Codices manuscripti & Impressi: Zeitschrift für Buchgeschichte. Supplement 10*

Purkersdorf : Verlag Brüder Hollinek, 2014 [online]. ISSN: 0379-3621. Dostupné na: <https://e-book.fwf.ac.at/view/o:599>

Recenzovaná kniha patrí do série publikácií *Codices manuscripti & Impress: Zeitschrift für Buchgeschichte Supplementum*, v ktorej od roku 2013 vychádzajú súpisov rukopisov uložených v rakúskych knižniciach. Robert Klugseder patrí medzi pravidelných autorov týchto prác a okrem katalógov *Codices Manuscripti & Impress, Supplement 10* a *Codices Manuscripti & Impress Supplement 13*,¹ kde je uvedený ako hlavný autor, prispel jednotlivými kapitolami aj do ďalších dielov série.²

V uvedenej práci sa so spoluautormi (Ana Čizmić, Alexander Rausch, Eva Veselovská, Hana Zühlke, Oscar Verhaar a Vera Charvát) zaoberá stredovekými hudobnými, prevažne liturgickými rukopismi uloženými v Rakúskej národnej knižnici, pričom hlavným cieľom je vytvoriť ich katalóg so stručným

¹ KLUGSEDER, Robert: *Codices manuscripti & Impressi: Zeitschrift für Buchgeschichte. Supplement 13*. Purkersdorf : Verlag Brüder Hollinek, 2019.

² KLUGSEDER, Robert: Die Notation des Hymnars der Admonter Riesenbibel. In: *Codices Manuscripti*. Heft 73/74, 2010, s. 9-14; KLUGSEDER, Robert: Die mittelalterlichen liturgischen Handschriften der Bibliothek des Deutschen Ordens in Wien. In: *Codices Manuscripti*. Heft